

**Civilstyrelsen
Toldboden 2, 2. Sal
8800 Viborg**

Abel Cathrines Gade 21, st.th
1654 København V
(+45) 33 33 05 05
CVR: 42350176
kontakt@stenbroensjurister.dk

Sendt til: civilstyrelsen@civilstyrelsen.dk

stenbroensjurister.dk

**1. juli 2024
Jnr. L-1708
SIN**

Høringssvar vedr. udkast til bekendtgørelse om retshjælp på grønlandsk til grønlandere i Danmark (Civilstyrelsens sagsnr.: 23-69-00020)

Stenbroens Jurister takker for opfordringen til at afgive høringssvar over udkastet til bekendtgørelse om retshjælp på grønlandsk til grønlandere i Danmark.

Stenbroens Jurister er en specialiseret retshjælp for hjemløse, stofafhængige og andre særligt udsatte borgere. Vi yder retshjælp på gaden og fra vores retshjælpsklinikker i København og Aarhus. Vi er pt. 13 ansatte, heraf 9 jurister og 3 jurastuderende. Vi havde sidste år henvendelser fra mere end 1.500 personer fra 55 forskellige kommuner og håndterede mere end 2.500 sager.

Inuit¹/grønlandere er overrepræsenterede i gadebilledet og i udsatte miljøer, men har indtil nu ikke anvendt retshjælp i samme omfang som andre grupper. Vi mener, at det vil være af stor betydning for socialt udsatte med Inuit/grønlandsk baggrund, at der nu prioriteres midler specifikt til retshjælp på grønlandsk i Danmark, hvis midlerne anvendes hensigtsmæssigt.

I 2023 ansatte vi en medarbejder med Inuit/grønlandsk baggrund for at undersøge, hvordan vi bedst kan sikre specialiseret retshjælp til særligt udsatte Inuit/grønlandere i

¹ Stenbroens Jurister bruger generelt betegnelserne Inuit (flertal) og Inuk (ental), og i dette høringssvar grønlandere, i stedet for den officielle betegnelse 'kalaallit', fordi betegnelsen stammer fra et kolonialt og nedværdigende udtryk. Når vi bruger Inuit refererer vi til personer fra Grønland og dem, der identificerer sig som Inuit, kalaallit Inuit eller grønlandere. Dette indebærer ofte en særlig tilknytning til kulturen, identiteten og sproget, og anvendes derfor ikke kun ift. etnicitet, men også om anden tilknytning og identifikation med gruppen.

Danmark samt for at undersøge hvilke retshjælpstilbud der i forvejen eksisterer for denne målgruppe.

Stenbroens Jurister har derfor det seneste år foretaget en omfattende undersøgelse af konkrete retshjælpsbehov og indhentet forslag fra relevante interessenter til en retshjælpsindsats målrettet særligt udsatte Inuit/grønlandere i Danmark. Formålet har særligt været at afdække mulighederne for at udvikle det mest hensigtsmæssige projekt, som kan imødekomme målgruppens behov og forbedre retsstillingen og retssikkerheden for Inuit/grønlandere i Danmark.

Undersøgelsen har understreget et stort behov for specialiseret og udgående retshjælp for Inuit/grønlandere i Danmark herunder særligt udsatte. Efter en dialog om behovet for retshjælp med de grønlandske folketingspolitikere, forhandlede Inuit Ataqatigiit og Siumut midler på Finansloven til retshjælp på grønlandsk for grønlandere i Danmark. Derfor er Stenbroens Jurister også nævnt i forligsteksten, som en retshjælp der bør kunne søge midlerne.

Stenbroens Jurister skal dog bemærke, at selvom vi er nævnt i forligsteksten, er det ikke muligt for os at søge midler, som bekendtgørelsen ser ud i det foreliggende udkast.

Bemærkninger

Tilskudsordningen, kulturtilpasning og specialiseret retshjælp

Det fremgår af høringsmaterialet, at udkastets regler er udformet, så de i videst muligt omfang afspejler de nugældende regler i tilskudsbekendtgørelsen, men tilpasses det særlige tilbud og den persongruppe, som den politiske aftale sigter mod. Retshjælpen skal derfor kunne ydes til alle borgere om alle sagsområder.

Til dette skal vi først og fremmest bemærke, at vi ikke mener, at bekendtgørelsen er tilpasset de særlige tilbud og den persongruppe, som den politiske aftale sigter mod. Dette uddyber vi nærmere i det følgende og i høringssvaret i øvrigt. I forlængelse heraf ønsker vi at bemærke, at den danske stat har en forpligtelse under ILO-konventionen om oprindelige folks rettigheder til at tilpasse foranstaltninger til Inuit/det grønlandske folks kultur, sprog og identitet samt til at inddrage befolkningen i udviklingen af foranstaltninger som f.eks. denne retshjælpstilbud.

Herudover skal vi også bemærke, at flere aktører, herunder tænketanken Justitia, i mange år har anbefalet at revidere den danske retshjælpsordning (tilskudsordningen), fordi der

er nogle grundlæggende problemer med den.² En af de problemstillinger, der særligt påpeges af Justitia er, at den nuværende retshjælpsordning medfører en uheldig forskel i borgernes adgang til retshjælp, hvilket især rammer de mest udsatte borgere.

Stenbroens Jurister har som specialiseret retshjælp aldrig søgt midler ved den eksisterende retshjælpspulje. Det har vi ikke, fordi specialiseret retshjælp ikke er relevant for alle borgere på alle sagsområder. Til gengæld ved vi, at de alment tilgængelige retshjælpe sjældent eller aldrig har forudsætningerne for at yde den specialiserede retshjælp, som Stenbroens Juristers målgruppe har behov for.

Vi vil derfor opfordre til, at denne pulje også kan søges af specialiserede retshjælpe, så gruppen af retshjælpsmodtagere kan afgrænses til særligt udsatte borgere. Dette er særligt vigtigt, fordi vi ved, at der er en uforholdsmæssig stor gruppe af meget sårbare Inuit/grønlandere på gaden, på væresteder og i botilbud, som vil have stor gavn af retshjælp. Det bør derfor også være muligt at søge puljen, selvom rådgivningen er afgrænset til de særlige tematikker, der er relevante for denne målgruppe, såsom ret til forsørgelse, sundhedsbehandling, rusmiddelbehandling og lignende.

Sproget og tolkning

Det fremgår af udkast til bekendtgørelsen, at rådgivningen skal ydes af rådgivere, der selv taler grønlandsk, så der ikke skal tolkes under rådgivningen. Stenbroens Jurister er enige i, at der så vidt muligt skal rådgives af jurister, der selv taler grønlandsk, til personer, der er grønlandsktalende. Men kravet bør ikke gennemføres så konsekvent, at det står i vejen for at modtageren får den bedst mulige, juridiske rådgivning i den konkrete sag.

Vi mener derudover, at der er tilfælde, hvor rådgivningen også bør kunne gives på andre sprog. Det fremgår af høringsmaterialet, at retshjælpstilbuddet alene skal være åbent for grønlandsktalende Inuit/grønlandere i Danmark. Vi må påpege, at en del af den grønlandske befolkning i Danmark kun taler dansk (og nogle engelsk), men stadig har behov for retshjælp, der er specialiseret og tilpasset Inuitkultur og -identitet samt de særlige juridiske problemstillinger, der kan ramme gruppen.

Vi anbefaler derfor, at bekendtgørelsen udvides til også at omfatte Inuit/grønlandere, der ikke taler grønlandsk. Dette vil sikre, at alle medlemmer af den grønlandske befolkning i Danmark, som har behov for retshjælp, har lige adgang til den. En sådan udvidelse vil gøre retshjælpstilbuddet inkluderende og tilgængeligt for hele den grønlandske befolkning, uanset sprogkunderskaber.

² Jf. Eiriksson, Birgitte Arent, and Birgitte Arent Eiriksson. *Den danske retshjælpsmodel: retshjælp, retshjælpsforsikring og fri proces*. Justitia, 2019.

Herudover skal vi bemærke, at der i høj grad mangler grønlandsktalende juridiske rådgivere i Danmark. Som forholdene ser ud i dag, er der derfor stort behov for at kunne benytte tolkning, når der skal ydes retshjælp på grønlandsk i Danmark. Der findes fire dialekter af grønlandsk, og samtidig har juraen fagtermer og et sprog, som ikke altid er let at formidle. Vi vil derfor anbefale, at bekendtgørelsens bestemmelse om tolkning opblødes, således at retshjælpen kan gives på bedst mulig vis for den enkelte.

Personlige og/eller sociale forhold

Det fremgår af udkastet til bekendtgørelse, at der kun ydes tilskud til konkret juridisk rådgivning, og at rådgivning om personlige og/eller sociale forhold derfor ikke er omfattet af reglerne. Stenbroens Jurister skal bemærke, at der ofte kan være behov for at inddrage sociale og personlige forhold, når man rådgiver og repræsenterer borgere, som er særligt udsatte. Vi vil derfor foreslå, at det præciseres, at der ikke ydes tilskud til rådgivning, der *alene* handler om personlige og/eller sociale forhold, men at sådanne forhold naturligvis kan inddrages i forbindelse med retshjælp. Ellers opstilles der en kunstig barriere, der i praksis kan resultere i uetisk rådgivning til en sårbar modtagergruppe.

Retlighedsoplysende virksomhed om juridiske forhold

Det fremgår af bekendtgørelsen, at generel retlighedsoplysende virksomhed om juridiske forhold ikke er tilskudsberettigede aktiviteter.

Vi er enige i, at hovedformålet med puljen er at yde retshjælp og ikke bør anvendes til egentlige retlighedskampagner. Men det er vores erfaring, at når der ydes retshjælp, bliver retshjælpsorganisationen opmærksom på mere generelle udfordringer, som vil kunne afhjælpes for langt flere og langt hurtigere, hvis man gør en bredere gruppe opmærksom på deres rettigheder og pligter. Et eksempel fra Stenbroens Juristers arbejde er vores "ret til bank" kort, et lille oplysningskort i kreditkortstørrelse om retten til en bankkonto. Dette kort kan udsatte borgere selv have med i banken. Det er vores oplevelse, at borgere med dette kort i vidt omfang selv kan gøre deres rettigheder gældende i banken uden brug af yderligere retshjælp.

For Inuit/grønlandere i Danmark vil det være relevant at have retlighedsmateriale om retten til cpr-registrering, retten til tolkning eller lignende juridiske udfordringer, der kan være særlige for netop denne målgruppe. Dette omtaler vi i Stenbroens Jurister som forebyggende retshjælp, altså rådgivning der medvirker til, at borgeren selv kan gøre opmærksom på sine rettigheder.

Sådanne indsatser gør retshjælp mere værdig og effektiv. Vi vil derfor foreslå, at dette også er muligt i en retshjælp til Inuit/grønlandere.

Rådgivning i straffesager

Efter udkastet til bekendtgørelse kan der ikke med støtte ydes retshjælp på trin 2 og 3 til sigtede eller tiltalte i offentlige straffesager. Vi finder denne afgrænsning problematisk. I Stenbroens Juristers retshjælpsarbejde for særligt udsatte, er vi jævnligt nødt til at gøre skriftlig indsigelse mod bødeforelæg på sigtedes vegne eller rette henvendelse til retten, når en bødeforelægssag er oversendt fra politiet. Det gælder blandt andet i sager, hvor politiet i strid med lovgivningen om euforiserende stoffer og instrukser fra Rigspolitiet og Rigsadvokaten har udsendt bødeforelæg til stærkt afhængige stofbrugere, som under visse betingelser er undtaget for straf for besiddelsen af stoffer til eget brug. Stenbroens Jurister har gennem vores arbejde kunne dokumentere så vedholdende fejl, at undtagelsen har måtte indskræpes adskillige gange og nu med virkning fra 1. juli 2024 er blevet præciseret i lovgivningen.

Det er vores forståelse, at sådanne indsigelser vil være retshjælp på trin 2 til sigtede og tiltalte i straffesager, som ikke kan ydes med tilskud. Stenbroens Jurister er opmærksom på, at undtagelsen er en videreførelse af regler i den generelle retshjælpsordning, men mener at afgrænsningen er et problem for retssikkerheden. Der er tale om sager, hvor den sigtede/tiltalte ikke beskikkes forsvarsadvokat, og hvor sagerne som udgangspunkt behandles uden retsmøde og alene på baggrund af politiets sagsoplysning. Adgangen til retshjælp på trin 2 vil derfor i praksis ofte være en forudsætning for at udsatte kan gennemføre berettigede indsigelser mod forkerte bødeforelæg. Vi foreslår derfor at den foreslåede § 1, stk. 5, nr. 1, indskrænkes til alene at omfatte sigtede eller tiltalte i offentlige straffesager, *der har en forsvarsadvokat*.

Socialrådgivere

Det fremgår af høringsmaterialet, at retshjælp støttet af puljen også skal kunne ydes af socialrådgivere. Vi er bekymrede for dette.

Hos Stenbroens Jurister har vi stor respekt for den faglighed som socialrådgivere har. Dog er der allerede mange socialrådgivere tilgængelige for udsatte i Danmark. De er ansat på herbergerne, i kommunerne og på værestederne. Det er ikke det, som de mest udsatte mangler. Tværtimod har der fra socialrådgiverne på de sociale tilbud, der er særligt rettet mod Inuit/grønlandere, længe været et ønske om kvalificeret juridisk retshjælp til målgruppen.

Vi anerkender, at der er mangel på grønlandsktalende jurister, men der er stor fokus på denne problemstilling og initiativer i gang for at forbedre dette. Vi håber, at både tolkepuljen til grønlandsk og denne pulje til retshjælp på grønlandsk kan bidrage positivt til denne udvikling og være medvirkende til, at der med tiden opbygges kompetencer og opkvalificeres flere jurister, som kan yde kvalificeret juridisk rådgivning på grønlandsk. Men det er derfor også afgørende, at der ikke ved udmøntningen af disse initiativer anlægges en praksis, der ikke aktivt støtter det grønlandsktalende juridiske miljø.

Vi anbefaler derfor, at der alene ydes tilskud til rådgivning ved socialrådgivere, hvis det efter en konkret vurdering af lokale forhold ikke skønnes muligt at rekruttere jurister til den pågældende retshjælp. Vi vil foreslå, at der ved udmøntning af puljen prioriteres retshjælpe, der bemandes af og ydes af jurister og jurastuderende, således at der ikke opstår en praksis, hvor retshjælp til Inuit/grønlandere ydes på et lavere fagligt juridisk niveau end retshjælpen i øvrigt.

Jurister er uddannet i juridisk metode og trænet til at identificere juridiske udfordringer. Det er denne specialfaglighed, som der er særligt behov for blandt de allermest udsatte, og vi er generelt bekymrede for, at en allerede presset retshjælpstradition i Danmark eroderes ved, at lade retshjælpen blive ydet af socialrådgivere, selvom det sker under juridisk ledelse.

Vi er opmærksomme på, at der er tanker om at udbrede retshjælp ved socialrådgivere til også at være gældende for den almindelige retshjælpapulje. Dette vil vi af ovennævnte grunde stærkt fraråde.

Vi står meget gerne til rådighed for uddybning af ovenstående eller sparring i øvrigt.

Med venlig hilsen

Stenbroens Jurister

Sina Parbst Frederiksen

Jurist

Direkte tlf.: 21355528